

Palvelusetelisääntökirjan palvelukohtainen osa

Apuvälinepalvelu

Sisällysluettelo

	sivu
1. SÄÄNTÖKIRJAN TARKOITUS	2
1.1. Sääntökirjasta yleisesti	2
1.2. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sääntökirjat	2
2. LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS	3
3. PALVELUSETELILLÄ HANKITTAVAT LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEPALVELUT	3
3.1. Yleiset periaatteet	3
3.2. Peruukkipalvelu	4
3.2.1. Luovutusperusteet	4
3.2.2. Palvelusetelin sisältö	5
3.2.3. Palvelusetelien arvot	6
3.2.4. Palveluntuottajien vaatimukset	6
3.3. Rintaproteesipalvelu	6
3.3.1. Luovutusperusteet	6
3.3.2. Palvelusetelin sisältö	7
3.3.3. Palvelusetelien arvot	7
3.3.4. Palveluntuottajan vaatimukset	7
3.4. Opaskoirapalvelu	8
3.4.1. Luovutusperusteet	8
3.4.2. Opaskoirapalvelun palvelusetelin arvo	8
3.4.3. Palveluntuottajan vaatimukset	9
3.4.4. Opaskoirapalvelun sisältö	9

1. SÄÄNTÖKIRJAN TARKOITUS

1.1. Sääntökirjasta yleisesti

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) (myöhemmin palvelusetelilaki) sääntelee palvelusetelin käyttöä. Palvelusetelilakia sovelletaan ainoastaan yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen hankkimiseksi.

Sääntökirjalla tarkoitetaan asiakirjaa, jolla kunta tai hyvinvointialue asettaa palvelusetelilain 5 §:ssä tarkoitetut hyväksymiskriteerit palvelun tuottajille.

Sääntökirjaa noudatetaan, kun kunta tai hyvinvointialue järjestää asiakkailleen palveluja palvelusetelilain mukaisesti.

Palvelusetelilainsäädännön mukaan kunta tai hyvinvointialue ei ole sopimusosapuoli palvelusetelillä hankittavissa palveluissa, vaan sopimussuhde muodostuu palvelusetelin saaneen asiakkaan ja kunnan tai hyvinvointialueen hyväksymän palvelusetelituottajan välille. Tätä sopimussuhdetta koskevat sopimuksen sisällön mukaan määräytyvät kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden säännökset ja oikeusperiaatteet. Asiakkaan ja palvelusetelituottajan välistä sopimusta koskevan erimielisyyden saatamisesta kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi säädetään kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa.

1.2. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sääntökirjat

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen palvelueteleissa on käytössä palvelusetelisääntökirja, joka sisältää kaksi osaa:

1. Yleinen osa:

Yleinen osa on erillinen asiakirja, jonka vaatimukset koskevat kaikkia Päijät-Soten palvelusetelituottajia ja -toimintaa.

2. Palvelukohtainen osa:

Palvelukohtainen osa sisältää yksityiskohtaisempia vaatimuksia kyseisellä palvelusetelillä tuotettavalle palvelulle.

Palvelusetelituottaja sitoutuu noudattamaan molempien sääntökirjan osien vaatimuksia palvelusetelituottajana toimiessaan. Mikäli palvelusetelisääntökirjan palvelukohtainen osa on ristiriidassa palvelusetelisääntökirjan yleisen osan kanssa, noudatetaan ensisijaisesti yleisessä osassa annettuja vaatimuksia ja linjauksia. Mikäli yleiseen osaan on tarpeen tehdä täsmennyksiä palvelukohtaisella osalla, tulee täsmennys kirjata selkeästi palvelukohtaiselle osalle.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue määrittelee palvelusetelin arvon ja hyväksyy palvelusetelituottajat, joiden tuottamia palveluja setelillä voi ostaa. Asiakas maksaa palveluseteliä käyttäessään omavastuusuuden, jolloin palveluseteli on tasasuuruinen tai tulosidonnainen. Asiakkaille maksuttomiksi säädettyissä palveluissa asiakkaalle ei tule omavastuusuutta.

2. LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan lääkinällinen kuntoutus koostuu kuntoutusneuvonnasta ja -ohjauksesta, potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arvioinnista, kuntoutustutkimuksesta sekä toimintakyvyn ylläpitämiseen ja parantamiseen tähtäävistä terapioista.

Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat myös muut tarpeelliset kuntoutumista edistävät toimenpiteet, apuvälinepalvelut ja sopeutumisvalmennus sekä kaikkiin edellä mainittuihin kohtiin liittyvät kuntoutusjaksot laitos- tai avohoidossa. Potilaan sairaanhoitoon liittyvän kuntoutuksen järjestämistä vastuu on kunnalla tai hyvinvointialueella. Mikäli potilaalla on kuntoutusoikeus Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 9 §:n, Tapaturmavakuutuslain (608/1948), Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981), Sotilasvammalain (404/1948) tai Liikennevakuutuslain (279/1959) perusteella, ei kunnalla ole lääkinällisen kuntoutuksen järjestämistä vastuuta.

Tässä sääntökirjassa kuvataan palvelusetelillä hankittavan lääkinällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelun palvelusetelien sisällöt ja myöntämisperiaatteet sekä palveluntuottajien hyväksymiskriteerit. Sääntökirja täydentää Päijät-Hämeen hyvinvointialueen palvelusetelisääntökirjan yleistä osaa. Sääntökirjassa olevat vaatimukset, joissa viitataan yksityisestä terveydenhuollosta annettuun lakiin (152/1990), koskevat palveluntuottajia, jotka tuottavat lain 2 §:n määritelmän tarkoittamia terveydenhuollon palveluja.

3. PALVELUSETELILLÄ HANKITTAVAT LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEPALVELUT

3.1. Yleiset periaatteet

Kunnan on järjestettävä potilaan sairaanhoitoon liittyvät apuvälinepalvelut (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 29 §). Apuvälinepalvelut ovat osa hoidon ja kuntoutuksen kokonaisuutta, ja niiden tulee aina perustua yksilölliseen hoito- ja kuntoutussuunnitelmaan (asiakassuunnitelmaan). Apuvälineiden luovuttamista ohjaa Valtakunnalliset lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 (Sosiaali- ja Terveysministeriö). Lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden tarkoituksena on korjata lääkinällisin perustein todetun sairauden tai vamman aiheuttamaa toimintakyvyn ongelmaa niin, että asiakas selviytyy päivittäisistä toimistaan. Apuvälinepalvelut tulee järjestää joustavasti ja saumattomasti siten, että apuvälinepalveluita tarvitsevat asiakkaat saavat palvelut oikea-aikaisesti ja tehokkaasti sekä tasapuolisesti asuinkunnasta riippumatta.

Apuvälineen tarve on arvioitava käyttäjälähtöisesti ja siinä on otettava huomioon asiakkaan toimintakyky, elämäntilanne sekä elinympäristön apuvälineen toimivuudelle asettamat vaatimukset. Apuvälineen valinta on tehtävä yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa ja tarvittaessa hänen laillisen edustajansa, läheisensä tai omaisensa kanssa. Ennen apuvälineen valintaa asiakkaalle on annettava tietoa apuvälineen valintaan liittyvistä vaihtoehdoista ymmärrettävällä tavalla.

Palveluntuottajan on tuotettava palvelua palvelusetelin arvon mukaisesti tai sitä alemmalla hinnalla. Lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineen hankkimiseksi annettavan palvelusetelin arvon tulee olla sellainen, että sillä voi hankkia asiakkaan yksilöllistä tarvetta vastaavan tavanomaisen apuvälineen. Asiakas saa kuitenkin halutessaan hankkia palvelusetelin arvoa kalliimman apuvälineen, jolloin hänen tulee itse maksaa valitsemansa apuvälineen hinnan ja palvelusetelin arvon välinen hinnanero. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 24.7.2009/569).

Apuvälinepalvelun palveluseteli voidaan myöntää asiakkaille, jotka täyttävät Päijät-Hämeen hyvinvointialueen apuvälineiden luovutusperusteet. Asiakkaalle tulee selvittää tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo sekä palveluntuottajien hinnat. Palveluseteli on henkilökohtainen eikä sitä voi vaihtaa rahaksi.

Kun asiakas valitsee itselleen sopivan palvelusetelituottajan, tuottaja ja asiakas tekevät keskenään vähintään suullisen palvelusopimuksen. Sopimuksen tulee sisältää eriteltynä sekä palvelusetelillä tuotettava palvelu että mahdollisesti sen ulkopuolelle jäävät asiakkaan itse kustantamat palvelut, palveluntuottajan sekä asiakkaan vastuut ja velvollisuudet. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Apuvälinekeskus myöntää apuvälinepalvelun palvelusetelit. Asiakas toimittaa saamansa palvelusetelin palveluntuottajalle. Palvelusetelin avulla palveluntuottaja voi laskuttaa palvelusetelin arvoon asti.

Apuvälineen uusinnassa asiakas ottaa yhteyttä Avokuntoutuksen ja apuvälinekeskuksen keskitettyyn ajanvarausnumeroon 044 482 3215.

Palveluntuottajan tulee ilmoittaa asiakkailta tulevat reklamaatiot viipymättä kirjallisesti osoitteeseen:

Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Salpausselän Kuntoutussairaala
Terapia- ja apuvälinepalvelut/Tulosityksikköpäällikkö
Tarjantie 78 15950 Lahti

3.2. Peruukkipalvelu

3.2.1. Luovutusperusteet

Peruukki luovutetaan pääsääntöisesti iho- tai syöpäsairaalle asiakkaalle, jolla on laaja-alaista hiustenlähtöä sairaudesta tai hoidoista johtuen joko tilapäisesti tai pysyvästi. Peruukin luovuttaminen lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä voi tulla kyseeseen myös sukupuoltaan korjaavalle asiakkaalle, jolla on laaja-alaista hiusten lähtöä tai kaljuuntumista.

Peruukkeja luovutetaan yleensä yksi peruukki vuodessa, huomioiden peruukin kunto ja kulumisen. Yksilöllisestä tarpeesta esim. työolosuhteista (maatalous-, puu-, metalli- ja autoalan työ ym.) tai muusta hyvin perustellusta syystä johtuvan peruukin kulumisen vuoksi voidaan luovuttaa tarvittaessa enemmän kuin yksi peruukki vuodessa. Ensisijaisesti luovutetaan vakiomallisia keinokuituhiusperuukkeja, mutta lääketieteellisestä tai muusta yksilöllisestä syystä johtuen (esim. allergia, työolosuhteet) voidaan luovuttaa vakiomalleista poikkeava peruukki.

Mittatilausperuukki voidaan luovuttaa esimerkiksi poikkeuksellisen päänympärysmitan, pään muodon tai muun yksilöllisen syyn vuoksi. Mittatilausperuukin luovuttaminen edellyttää alan erikoislääkärin (ihotaudit, lastentaudit) tekemää arviointia ja yksilöllisen syyn perusteella todettua tarvetta. Sekä keino- että aitohiusperuukeissa käytettävä pohjamateriaali on usein sama, mikä on otettava huomioon erityisesti silloin, kun asiakkaalla on kumiallergia.

Hiuslisäke voidaan luovuttaa sairaudesta johtuen yksilöllisen tarpeen perusteella, kun sairaudesta johtuen koko peruukki ei ole tarpeen. Peruukin korjaus ja huoltaminen korvataan lääkinnällisenä kuntoutuksena. Peruukin pesuvälineitä tai leikkausta kampaajalla ei korvata lääkinnällisenä kuntoutuksena.

3.2.2. Palvelusetelin sisältö

Peruukkipalveluun kuuluu asiakkaalle myönnetyn palvelusetelin sisällön ja arvon mukainen peruukki. Palveluun kuuluvat lisäksi peruukin sovitus, tarvittaessa peruukin pohjan muokkaus oikean kokoiseksi (myös vakiomalleissa), hiusten muotoilu sekä peruukin käytön ohjaus. Palveluntuottaja vastaa peruukin sopivuudesta asiakkaalle. Sopivuus ja tuotetakuu tulee olla vähintään kolme (3) kuukautta. Takuuaika alkaa tuotteen luovutuksesta asiakkaalle. Palveluntuottaja ei vastaa tuotteen virheellisestä käytöstä johtuvista vioista. Asiakas saa sekä suulliset että kirjalliset käyttö- ja hoito-ohjeet. Kirjalliset ohjeet on oltava saatavilla myös ruotsin kielellä.

Asiakkaan on päästävä apuvälinesovitukseen palveluntuottajalle kymmenen (10) työpäivän kuluessa asiakkaan yhteydenotosta. Peruukkipalvelun palveluseteli on voimassa 6 kuukautta sen myöntämis-päivästä.

Peruukkipalvelussa on käytössä neljä erilaista palvelusetelisisältöä:

A. Peruukki, vakiomalli

soveltuu lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineeksi käyttäjälle, joka tarvitsee sitä tilapäisen hiustenlähdon vuoksi. Malleja tulee olla useita ja niitä tulee olla toimitiloissa sovitettavissa. Valikoimassa tulee olla useita koko-, väri- ja pituusvaihtoehtoja sekä hiuslisäkemalleja

B. Peruukki, erityistarve

soveltuu lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineeksi käyttäjälle, jolla on erityistarve esimerkiksi ihon ärtynäisyydestä tai kipuherkkyydestä johtuen. Malleja tulee olla useita ja niitä tulee olla toimitiloissa sovitettavissa. Valikoimassa tulee olla useita koko-, väri- ja pituusvaihtoehtoja. Pohjamateriaalin tulee olla sileä, siinä ei saa olla päänahkaa painavia kohoumia. Myös erityistarpeita vaativat hiuslisäkkeet.

C. Peruukki, vaativa erityistarve

soveltuu lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineeksi käyttäjälle, joka tarvitsee sitä pysyvän hiustenlähdon vuoksi. Malleja tulee olla useita ja niitä tulee olla toimitiloissa sovitettavissa. Valikoimassa tulee olla useita koko-, väri- ja pituusvaihtoehtoja. Peruukin tulee soveltua käyttäjälle, jolla on erityistarpeita esimerkiksi

- ihosairaudesta johtuen (pohjamateriaalin tulee olla sileä, eikä siinä saa olla arkaa päänahkaa painavia kohoumia)
- poikkeuksellisesta päänympäryskoosta tai pään mallista johtuen, (peruukin tulee olla muotoiltavissa pään muodon mukaan)
- tai peruukki valmistetaan mittatilaustyönä aitohiuksista erityistarpeista johtuen.

D. Peruukki, yksilöllinen

Palveluntuottajalla tulee olla valmius erityisvalmisteisten peruukkien toimittamiseen. Peruukki valmistetaan aitohiuksista mittatilaustyönä. Yksilöllisen peruukin myöntämistä harkitaan käyttäjälle, jonka erityistarpeet ovat poikkeuksellisen haastavat ja perustuvat oman lääketieteelliseen erikoisalan arviointiin.

Peruukin tulee soveltua käyttötarkoitukseensa lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineenä. Peruukkeissa ei saa käyttää allergiaa aiheuttavia materiaaleja ja peruukin pohjamateriaalin tulee soveltua herkälle iholle. Palveluntuottajan tulee huolehtia, että luovutettavat apuvälineet ovat CE-merkittyjä ja ne täyttävät allergiattomuus- ja myrkyttömyysvaatimukset. Jos kyseessä on terveydenhuollon laite tai tarvike, tulee apuvälineen täyttää lääkintälaitedirektiivin 2007/47/EY vaatimukset. Tuotteiden mukana on toimitettava kaikki sellaiset todistukset, luvat ja toimittajien hankittavaksi kuuluvat asiakirjat, jotka ovat tarpeen tuotteiden käyttöä varten.

3.2.3. Palvelusetelien arvot

PALVELUSETELISISÄLTÖ	ARVO
Peruukki, vakiomalli alin hinta	185 €
Peruukki, vakiomalli keskihinta	225 €
Peruukki, vakiomalli ylin hinta	250 €
Peruukki, erityistarve alin hinta	310 €
Peruukki, erityistarve keskihinta	370 €
Peruukki, erityistarve ylin hinta	500 €
Peruukki, vaativa erityistarve alin hinta	620 €
Peruukki, vaativa erityistarve keskihinta	740 €
Peruukki, vaativa erityistarve ylin hinta	990 €
Peruukki, yksilöllinen alin hinta	1240 €
Peruukki, yksilöllinen keskihinta	1360 €
Peruukki, yksilöllinen ylin hinta	1490 €

Hinnaston hinnat sisältävät alv 24 %.

3.2.4. Palveluntuottajien vaatimukset

Peruukkipalvelun asiakaspalvelusta ja siihen liittyvästä arvioinnista ja sovituksesta huolehtivalla henkilöllä tulee olla hiusalan perustutkinto, parturi-kampaajan ammattitutkinto tai muu peruukkialaan perehdyttävä koulutus sekä vähintään yhden (1) vuoden työkokemus peruukkipalvelusta. Tällä tarkoitetaan peruukin arviointia, mittausta, sovitusta, muutosten tekemistä, muotoilua sekä käytönopastusta asiakkaalle. Palveluntuottaja huolehtii henkilöstönsä ammattitaidon ylläpidosta ja täydennyskoulutuksesta.

Palveluntuottajalta edellytetään vapaamuotoista kuvausta peruukkipalveluun liittyvistä hygieniakäytänteistä. Hygieniakäytänteillä tarkoitetaan tässä sääntökirjassa käsihygieniää ja ihonhoitoa, palvelussa käytettävien tekstiilien ja välineiden (esim. pyyhkeet, kammat, sakset) puhdistamista sekä desinfiointia. Kirjallinen selvitys liitetään PSOP-järjestelmään ”Hygieniakäytännön kuvaus” -kohtaan.

3.3. Rintaproteesipalvelu

3.3.1. Luovutusperusteet

Rintaproteesi luovutetaan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä omaksi asiakkaalle, jolle on tehty joko osa- tai koko rinnanpoistoleikkaus. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä korvataan myös yksityissairaaloiden suorittamien rintaleikkausten jälkeiset rintaproteesit. Proteesirintaliivejä ei kustanneta lääkinnällisenä kuntoutuksena. Proteesi uusitaan tarpeen mukaan 1,5–3 vuoden välein.

3.3.2. Palvelusetelin sisältö

Palveluseteli sisältää tavallisen, proteesiliivin taskuun sijoitettavan rintaproteesin (koko- tai osaproteesi/kuorikko), proteesin yksilöllisen sovituksen ja tuotteen käytön ohjaamisen. Palvelusetelissä on kolme eri hintaluokan palvelusisältöä. Itsekiinnittyvä Contact-proteesi voidaan myöntää yksilöllisin perustein esim. rinnan suuren koon tai työn erityisvaatimusten perusteella.

Palveluntuottajalla tulee olla valikoimassaan useita eri proteesimalleja, -kokoja ja -sävyjä. Rintaproteeseille asetetut vähimmäisvaatimukset:

- korvaa poistetun rinnan muotoa ja painoa
- luonnollisen tuntuinen, pehmeä ja ihoystävällinen
- muoto mukautuu käyttäjän vartalon liikkeisiin
- kokonaisuudessaan pesuaineella pesunkestävä (käsisaippua ja vesi)

Rintaproteeseilla tulee olla terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita koskevan lain (629/2010) mukainen hyväksyntä ja tuotteiden tulee olla terveydenhuollon laitteita ja tarvikkeita koskevan EU-direktiivin 2007/47/EY mukaisia. Tuotteiden tulee täyttää Suomessa voimassa olevat työ- ja käyttöturvallisuusmääräykset sekä muut Suomen lakien ja säädösten mukaiset vaatimukset.

Asiakkaan on päästävä apuvälinesovitukseen palveluntuottajalle kymmenen (10) työpäivän kuluessa asiakkaan yhteydenotosta. Palveluntuottaja luovuttaa rintaproteesin asiakkaalle. Asiakas saa sekä suulliset että kirjalliset käyttö- ja hoito-ohjeet. Kirjalliset ohjeet on oltava saatavilla myös ruotsin kielellä. Palveluntuottajan tulee motivoida asiakasta tuotteen käyttöönotossa. Tuotetakuun tulee olla vähintään yksi (1) vuosi ja sopivuustakuu kolme (3) kuukautta. Takuuaika alkaa tuotteen luovutuksesta asiakkaalle. Palveluntuottaja ei vastaa tuotteen virheellisestä käytöstä johtuvista vioista. Rintaproteesipalvelun palveluseteli on voimassa 6 kuukautta sen myöntämispäivästä.

3.3.3. Palvelusetelien arvot

PALVELUSETELISISÄLTÖ	ARVO
Rintaproteesi, alin hinta alv 0 %	150 €
Rintaproteesi, keskihinta alv 0 %	180 €
Rintaproteesi, ylin hinta alv 0 %	215 €
Contact-proteesi alv 0 %	250 €
Rintaproteesi, alin hinta alv 24 %	186 €
Rintaproteesi, keskihinta alv 24 %	223,20 €
Rintaproteesi, ylin hinta alv 24 %	266,60 €
Contact-proteesi alv 24 %	310 €

3.3.4. Palveluntuottajan vaatimukset

Rintaproteesipalvelua antavien henkilöiden on oltava koulutettuja terveydenhuollon ammattilaisia (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä 559/1994) ja heidän tulee esittää todistus käydystä rintaproteesikoulutuksesta. Ko. henkilöillä tulee olla vähintään vuoden (1) työkokemus rintaproteesituotteiden sovituksista. Palveluntuottajaksi voidaan hyväksyä myös muun kuin terveydenhuollon palveluntuottaja, edellyttäen että henkilöstöllä on vaadittu rintaproteesikoulutus sekä vuoden (1) työkokemus. Palveluntuottaja huolehtii henkilöstönsä ammattitaidon ylläpidosta ja

täydennyskoulutuksesta.

Palveluntuottajalta edellytetään vapaamuotoista kuvausta rintaproteesipalvelun hygieniakäytänteistä. Hygieniakäytänteillä tarkoitetaan tässä sääntökirjassa käsihygieniää ja ihonhoitoa, palvelussa käytettävien tekstiilien ja välineiden puhdistamista sekä desinfiointia. Kirjallinen selvitys liitetään PSOP-järjestelmään ”Hygieniakäytännön kuvaus”-kohtaan”

3.4. Opaskoirapalvelu

3.4.1. Luovutusperusteet

Opaskoirat avustavat näkövammaisia henkilöitä liikkumisessa. Opaskoira luovutetaan sokealle tai vaikeasti heikkonäköiselle henkilölle, joka ei kykene hyödyntämään näköjäännettään liikkumisessa. Opaskoiran käyttäjältä edellyttää hyvää fyysistä kuntoa, taitoa suunnistautua ja liikkua itsenäisesti valkoisen kepin kanssa sekä kykyä huolehtia koirasta. Liikkumistaidonohjaaja tai kuntoutusohjaaja tekee arvion asiakkaan soveltuvuudesta opaskoiran käyttäjäksi. Sen lisäksi opaskoirakoulut arvioivat esikurssilla henkilön soveltuvuuden opaskoiran käyttäjäksi. Mikäli opaskoiraprosessi etenee, luovutetaan opaskoirakoulu koiran asiakkaan käyttöön. Opaskoiran omistaa opaskoirakoulu, jolta palvelu ostetaan sopimuksen mukaisesti

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä opaskoiran voi saada täysi-ikäinen henkilö, joka on sokea tai vaikeasti heikkonäköinen, joka ei kykene hyödyntämään näköjäännettään liikkumisessa, ja jolle päivittäinen liikkuminen tuottaa kohtuuttomia vaikeuksia. Henkilön tulee huolehtia itse itsestään ja koirasta itsenäisesti, ilman perheenjäsenten tai ulkopuolisten henkilöiden apua.

Henkilöllä tulee olla hyvä fyysinen kunto sekä taito suunnistautua ja liikkua itsenäisesti valkoisen kepin kanssa kolme reittiä, joista yksi vähintään 3 km pituinen tai kestoltaan 45 min. Hänen tulee pystyä käyttämään opaskoiraa liikkumisen apuvälineenä. Hänellä tulee olla motivaatio oman liikkumistaidon sekä toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen sekä riittävän hyvä psyykinen toimintakyky ja oma-aloitteisuus. Hänen tulee käydä opaskoiran käyttäjille tarkoitettu esikurssin. Hän ei voi olla allerginen koirille tai hänelle on selvitetty siedätyshoito koira-allergiaan tai hänen perheenjäsenelleen koira-allergiaan on selvitetty siedätyshoito.

Myös kuulonäkövammaisella henkilöllä on mahdollisuus saada opaskoira, mikäli edellä olevat ehdot täyttyvät.

Päihde- tai huumeriippuvaisella henkilön kohdalla on tapauskohtaisesti harkittava potilaskertomustietojen perusteella, milloin asiakkaan päihteiden käyttö on sellaista, että opaskoiraa ei voida luovuttaa.

Asiakasyhteyshenkilö on kuntoutusohjaaja puh. 03 819 4825.

3.4.2. Opaskoirapalvelun palvelusetelin arvo

PALVELUSETELISISÄLTÖ	ARVO
Opaskoirapalvelu, alv 24 %	30,88 eur/käyttövuoerokausi

Palveluseteli on koirakohtainen ja se myönnetään toistaiseksi, voimassaolo kattaa koiran käyttöiän. Palveluntuottajan on tuotettava palvelua palvelusetelin arvon mukaisesti tai sitä alemmalla hinnalla.

Tuottaja luovuttaa opaskoiran asiakkaan käyttöön, omistusoikeus pysyy tuottajalla koko apuvälinäpalveluprosessin ajan. Palvelusetelituottaja vastaa koko opaskoiratoiminnan ajan opaskoiran hoitoon ja käyttöön liittyvistä tavanomaisista kustannuksista kuten: ruoasta, koiran hoitoon ja käyttöön liittyvistä tarvikkeista sekä tavanomaisten eläinlääkäripalveluiden kuluista. Palvelusetelituottaja tuottaja vastaa asiakkaalle maksettavasta ns. huoltokulukorvauksesta, joka sisältyy palveluseteliin.

Esikurssi ei sisälly palveluseteliin, vaan Päijät-Sote myöntää asiakkaalle erillisen maksusitoumuksen.

3.4.3. Palveluntuottajan vaatimukset

Henkilöstöllä on riittävästi tietoa ja osaamista opaskoirapalveluista.

- ammattitaitoiset, kokeneet koirankouluttajat, jotka ovat dokumentoidusti päteviä toimimaan opaskoiran kouluttajina, riittävänä pätevyytensä voidaan pitää vähintään kahden vuoden kokemusta opaskoirien kouluttamisesta sekä kokemusta näkövammaistyöstä tai suoritettua näkövammaistyön peruskurssia
- eläintenhoitajalta edellytetään eläintenhoitajan ammattitutkintoa
- liikkumistaidon ohjaajalta edellytetään näkövammaistaitojen ohjauksen erityisasiantuntijan koulutusta sisältäen näkövammaisten asiakkaiden liikkumistaidon ohjauksen opintokokonaisuuden tutkinnon osana tai vastaavaa aiempaa liikkumistaidon ohjaajan koulutusta

Palveluntuottaja sitoutuu edistämään eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua sekä noudattamaan eläinsuojelulakia (247/1996) koskien eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua sekä eläimille suoritettavia toimenpiteitä.

Palvelusetelituottajan tulee vastata opaskoirien koulutusprosessista ja testaamisesta pääsääntöisesti itse. Opaskoiran koulutus perustuu positiiviseen vahvistamiseen. Opaskoiran kouluttajan tehtävänä on opettaa hyvän hoidon ja kohtelun sekä positiivinen vahvistaminen myös hoitoperheille ja asiakkaille. Koulutus järjestetään eettisesti hyväksyttävien keinoin.

Palvelusetelituottaja tulee huolehtia siitä, että koulutettavat koirat ovat laadullisesti hyvää koiramateriaalia opaskoiran kouluttamista varten. Palveluntuottaja noudattaa Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1/2021) mukaista toimintaa koirien tunnistamisessa ja rekisteröinnissä 1.1.2023 alkaen ja vastaa ilmoituksesta ammattimaisesta eläintenpidosta aluehallintovirastoon.

Opaskoirien alkuperän toteamiseksi koiralla tulee olla rekisteritodistus, joka on pyydettyessä esitettävä opaskoiran käyttäjälle. Opaskoirien terveydentilasta tulee olla Suomessa laillistetun eläinlääkärin lausunnot.

Opaskoirakoulun kurssitilojen tulee olla esteettömät ja turvalliset näkövammaiselle henkilölle. Tiloihin on riittävät hygieniatilat ja wc-tilat.

3.4.4. Opaskoirapalvelun sisältö

Palvelusetelituottajan tulee järjestää uudelle opaskoiran käyttäjäehdokkaalle kahden vuorokauden mittainen esikurssi. Esikurssille tulee päästä kuuden kuukauden kuluessa maksusitoumuksen myöntämisestä. Esikurssin tavoitteena on määritellä asiakkaan soveltuvuus opaskoirankäyttäjäksi. Asiakkaalla tulee olla mahdollisuus miettiä esikurssin jälkeen, haluaako hän opaskoiran käyttöönsä.

Esikurssista tulee lähettää kuntoutusohjaajalle kirjallinen palaute, joka sisältää yksilöllisen arvion ja suosituksen asiakkaan soveltuvuudesta opaskoiran käyttäjäksi. Palautteen perusteella Apuvälinekeskus myöntää palvelusetelin.

Palveluntuottaja etsii aktiivisesti asiakkaalle sopivaa koiraa opaskoiran kartoittamalla asiakkaan liikumista monipuolisesti esimerkiksi liikkumistaidon ohjaajan toimesta ja asiakkaalle käydään tarvittaessa kokeilemassa erilaisia koiria. Palveluntuottaja luovuttaa opaskoiran mahdollisimman pian yhteistoimintakurssilla. Asiakkaan ensimmäinen opaskoira tulee luovuttaa viimeistään kuuden kuukauden kuluessa esikurssista. Koiran uusintatilanteessa suora kotisijoitus yhteistoimintakurssin sijaan.

Tuottaja tekee sopimuksen opaskoiran luovuttamisesta, käytöstä ja hallinnasta asiakkaan kanssa. Tuottajan tulee järjestää koiran luovuttamisen yhteydessä noin kolmen viikon mittainen yhteistoimintakurssi, jonka tavoitteena on antaa valmiudet itsenäiseen koiranpitoon ja liikkumiseen opaskoiran kanssa. Kurssilla asiakkaalla tulee olla mahdollisuus keskittyä koiransaantiin ja siihen liittyviin asioihin ilman arkivelvoitteita sekä saada vertaistukea. Palveluseteli kattaa kurssin. Kuntoutusohjaaja on mukana opaskoiran luovutuksessa.

Tuottajan tulee järjestää noin puolen vuoden kuluttua uuden opaskoiran luovutuksesta ns. käyttöönottotarkastus, jossa kuntoutusohjaaja on mukana. Tavoitteena on varmistaa yhteistoimintakurssin tavoitteiden täyttyminen ja vahvistaa opaskoiraparin yhteistyötä. Lisäksi tulee laatia yhteistyössä asiakkaan kanssa jatkosuunnitelma, miten asiakas kouluttaa opaskoiraa ja harjoittelee sen kanssa. Tuottaja suunnittelee opaskoiran käyttäjän koulutuksen aina asiakkaan tarpeiden, kykyjen ja toiveiden mukaisesti.

Tuottaja pitää aktiivisesti yhteyttä asiakkaaseen ensimmäisen vuoden ajan. Tuottaja sitoutuu antamaan täydennyskoulutusta vähintään kolme kertaa koiraa luovutuksen jälkeen, ensimmäisen vuoden kuluessa. Koulutuskerta kestää vähintään neljä tuntia. Kaksi koulutuskertaa tulee tapahtua käyttäjän omassa elinympäristössä. Ensimmäisen vuoden jälkeen palveluntuottajan tulee sitoutua antamaan täydennyskoulutusta ja ohjausta vähintään kaksi kertaa vuodessa. Ohjauksen tulee tapahtua käyttäjän luonnollisessa toimintaympäristössä.

Opaskoiran käyttäjällä tulee olla mahdollisuus saada puhelinohjausta klo 8.00–16.00 välisenä aikana arkipäivisin.

Eläinlääkäripalvelut tulee olla saatavilla koiran käyttäjän kotipaikkakunnalla tai lähimmällä eläinlääkäriasemalla. Eläinlääkäriin tulee päästä matalalla kynnyksellä. Koiran työkyntöisyyttä tulee seurata. Koiran ikääntyessä seurantaa tulee toteuttaa säännöllisesti eläinlääkärin toimesta.

Tuottajalla on velvollisuus valvoa opaskoiran käyttöä. Tuottaja ei saa jättää opaskoiran käyttäjää selviytymään yksin käyttöongelmien kanssa, vaan tuottajan on puututtava aktiivisesti ongelmiin ja tarvittaessa lähetettävä kirjallinen suositus palvelusetelin myöntäjälle opaskoiran uusimiseksi.

Tuottaja voi ottaa koiran pois asiakkaalta

- mikäli koiraa ei kohdella tuottajan ja asiakkaan tekemän sopimuksen mukaisesti
- koiran hyvinvoinnista ja toimintakunnosta ei huolehdi
- koiraa kohdellaan kaltoin tai muutoin epäasiallisesti
- koiran hoitoa muutoin laiminlyödään
- koiraa ei käytetä opaskoirana tai
- käyttäjä osoittautuu luovutuksen jo tapahduttua kykenemättömäksi käyttämään opaskoiraa

Tuottajan tulee kuulla kuntoutusohjaajaa ja opaskoiran käyttäjää ennen opaskoiran poisottoa. Opaskoiran käyttäjällä tulee olla mahdollisuus käyttää avustajaa kuulemisessa. Kuulemisesta tulee laatia kirjallinen dokumentti ja lähettää se palvelusetelin myöntäjälle.

Opaskoiran käyttöikä päättyy koiran siirtyessä eläkkeelle viimeistään sen täytettyä 12 vuotta. Tuottaja etsii eläkkeelle jäävälle opaskoiralle eläkekodin. Tuottajan tulee olla yhteydessä kuntoutusohjaajaan kuutta kuukautta aiemmin, kun opaskoiran käyttöikä on päättymässä.

Tuottajan tulee olla yhteydessä kuntoutusohjaajaan, kun opaskoiran uusiminen on tarpeellista. Opaskoiran käyttöikä voi päättyä eläköitymisen lisäksi myös koiran sairauden tai tapaturman vuoksi. Opaskoiran uusimisvaiheessa asiakas voi vaihtaa palveluntuottajaa ja selvittää kuntoutusohjaajan tuella uuden opaskoiran luovutuksen aikataulua. Vaihtotilanteessa tulee varmistaa opaskoiran sopivuus asiakkaalle.